

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.

Denešnji 2. list drugega polletja poslal se je tudi še vsem onim naročnikom, ki so bili le za prvo polletje naročeni, pa se še dosle niso oglasili, kako da mislijo za drugo polletje. Lepo jih torej prosimo, da se naj nemudoma oglašé, ali ostanejo še v drugem polletju naročniki ali ne. Kdor ne misli biti, naj oba lista pošle nazaj; kajti kdor tega ne stori, o tem sodimo, da bode tudi pošten plačnik sprejemanih listov.

Opravništvo.

Nemškutarstva grenki sad.

II.

Nadaljujmo danes stvar, o kateri se da toliko pisati, in je tudi potrebno, pa za domoljubno srce prav prav bridko. Nemškutarstvo nam je na vrat obesilo razpor v ljudstvu, nasprotje med „purgarji“ in kmečkim ljudstvom. „Nemškutarstvo“ pravimo, je to storilo, ne nemški narod. Pametni Nemci, — in takih je še hvala Bogi povsod lepo število — obsojajo krivice in silovitosti, ki jih nemškutarstvo pri nas počenja. Ono namreč hoče nemogočo stvar mogočo storiti: avstrijske Slované pod oblast nemško-liberalne stranke ukloniti. V ta namen — kakor smo posejdnjč pokazali, bi naj služile „verske“ postave. Čudno! So mar katoliški duhovniki nemško-liberalni stranki tako nevarni? Dà, stranki so nevarni, ako vernikom oči odperajo in kažejo, kam da liberalstvo meri. Da bi se toraj tega nasprotovanja liberalcem ne bilo več bati, so sklenili „verske“ postave, vsled katerih ima vlada odslej odločilno besedo pri podeljevanji cerkvenih služeb, a ne dotični škof. Ne vemo sicer, po katerem vatlu da se bodo odslej „zasluge“ ali „zadržki“ duhovnikov pri prošnjah za službe merili; to pa vemo, da že lozdaj

ni bil v častnih bukvah, kdor se je kazal narodnjaka in katoliških načel vnetega duhovnika. Če se bo ta postava v pokrajinah, kder si slovanski in nemški živelj nasproti stojita, ostro zvrševala, kakor liberalni nemškutarji zahtevajo, potem se bo prav jasno pokazalo, kako resnično da smo rekli: nemškutarstva prvi bridki sad je: tlačenje kat. cerkve.

Žalosten sad je pa tudi razpor, ki ga je nemškutarstvo v ljudstvu zasejalo. Nemcev je na kmetih in po naših trgih tako malo, da jih v vsakem kraju lahko na prste sešteješ, in vendar ne najdeš na slovenski zemlji skoro kraja, kder bi dve stranki ne bile: národna in nasprotna, nemčurska stranka. Kjer koli se prilika podá, pa se ljudje, bratje po krvi, bratje po veri, med seboj kavšajo, dražijo in črtijo. Posebno žalostno je pa še to, da so na nasprotni — nemčurski — strani večjidel ljudje, ki se po premoženju ali po svojem stanu in družbinskih razmerah odlikujejo in med „gospôdo“ štejejo. V svoji narodni nesreči smo že dotle prišli, da se človek tujca, ki nosi brado in gosposko suktnjo, že več ne upa slovenski nagovoriti in pozdraviti, bojé se, da dobi za odgovor kako debelo mesarsko psovko.

Ali ni to prežalostno za slov. narod? Ljudstvo, ki nema národnih veljakov, národne gospôde, kteremu so se višji stanovi potujčili, takošnje ljudstvo je ubog suženj tujim koristim, tuji slavi in tuji oblasti. Takošnje stanje pa rodi grozno spačen ost (demoralizacijo), kajti vse, kar hoče služeb in odličnih mest v človeški združbi imeti, skuša to po prilizovanji, po zatajevanji svoje narodnosti doseči, ker vidi, da se zvestoba do lastnega, zatrtga naroda le zasmehuje, v višjih krogih pa še v greh šteje! Novejši časi kažejo, da se celó cerkveni nagovori že v to rabijo, da so — nemčurji zadovoljni.

Vseh teh žalostnih prikazni in sramotnih spak krivo je privilegirano nemškutarstvo. Ljudje, ki dobivajo zapored vajeťi državnega voza v roke,

in skoro vsi, ki ljudstvo „vižarijo“, zatelebani so v misel, da se mora tudi v mnogojezični Avstriji tako delati kakor postavim na Francoskem, kder biva le en sam narod. Zatoraj glasilo avstrijske nemškutarske stranke, „Neue fr. Pr.“, vedno le govori o avstrijskem „ljudstvu“, „das oesterr. Volk“, ter noče več raznih narodnosti poznati. Vsled tega vidijo zaslepljeni „vižarji“ višjih in nižjih vrst edino srečo za Avstrijo v tem, da — nemštvo vlada, nenemške življe pa kolikor mogoče vpodablja (asimilira); kar se pa vpodobiti ne da, se naj kot surova tvarina na strani pusti. Zatoraj nemamo Slovenci ne ene narodne srednje šole, z večine tudi v ljudskih šolah le nemščina vlada. Namen pa je: potujčiti, za nemštvo pripraviti vse, kar iz šol v javno življenje stopi. In kar je pri tem najhujše, je to, da se najde toliko odpadnikov, ki ponemčevanje na vso moč pospešujejo. Ako je n. pr. krajni šolski odbor po večini ali ves nemškutarsk, je že tudi učitelj pri roki, ki nema čisto nič proti temu, da se slovenska mladež nemški podučuje, to je, da v šoli pedagogika po glavi pleše.

Taka je! In ker je taka, ustavlja se vse, kar je še pri zdravi pameti ter ima srce za ubogi, stiskani narod, temu krivičnemu, nečloveškemu počenjanju, ki ovira ljudsko omika, gra-bežljivemu Nemcu na severu pa pot odpera v Avstrijo in v lepo našo slovensko domovino! Tako so si razni narodni življi v hudem nasprotju, narodni jezik, ne imajoč častnega mesta med modricami, životari večidel le še po kmetskih selih in po majhnih narodnih krogih, ki pa tim bolj pešajo, čim bolj liberalizem edinstvo podira, grda sebičnost in častilakomnost pa delavnost za narodno stvar duši. „Zmagalec“ — piše dr. Fischhof v svoji prevažni knigi: „Oesterreich u. die Bürgschaften seines Bestandes“ — „zmaga-lec ni Slovanom vsilil samo svojih postav, marveč tudi svoj jezik v šoli in uradu, in to jezično nasilstvo je duševnemu razvoju in značaju Slovanov še bolj na kvar bilo kakor politično pritiskovanje; kajti vsiljena oblast ponižuje narod, vsiljeni jezik ga pa spakuje.“ *) — „Če kedaj kje, pokazalo je ponemčevanje po slovenskih pokrajinah, da se z vsiljevanjem tujščine narod sicer bebi, ne pa duševno omika. Prava ljudska omika je po naravni poti le mogoča v narodnem jeziku; jezično nasilstvo potujči sicer blizo 1 procent prebivalstva, 9 procentov pa pusti v duševni toposti.“ Tako se bere v izvrstni knjižici: „Politische Erörterungen“, izdanej po polit. društvu v Mariboru l. 1871. Na to knjižico, ktera je še pri vredništvu za 5 kraje. dobiti, če kdo 10 odtisov vkupaj vzame, obračamo pozornost vseh političnih prijateljev, ki živé med narodnimi nasprotniki. Vse kar je l. 1871 bilo pisano, do poslednje pičice še zdaj velja; iz druge strani pa ne poznamo poli-

tičnega spisa, ki bi tako prepričalno in prisrčno, kakor ta knjižica obdeloval naše narodne in politične nasprotnike ter jim kazal pogubno pot, po kterej hodijo — narodu na kvar in pogubo!

Gospodarske stvari.

Govedoreja.

(Spisal J. Cizelj, učit.)

Večina hlevov, ktere sem v raznih krajih na Slovenskem prilično ogledoval, nikako ni pristojna za prebivališča živini. Povsod manjka povse prostornosti, zraka in luči. — V temnih, ječam podobnih luknjah, ki so neometane in s pajčevino prevlečene, mora uboga žival pripeta stati na mokrih tleh, ker odtoka za gnojnico ni, in večkrat še v temi, da, ako duri zapreš, ne veš, je-li zunaj noč ali dan. — Nad hlevom je gumno alj parna, in če s košem po klajo greš, moraš paziti, da si noge med špranjami ne izviniš, iz kterih se leta dni na živino v hlevu praši, prah pa na njej pusti, ker se mnogokrat denar rajši za poliček vina da, kot za železni čednik. — Kakor se človeku nečednih jedil in smradljivih hiš gabi, tako se tudi živinče v nesnažnih, temnih in zaduhlih hlevih ne more dobro počutiti, ampak je medlo, klaverno in slabotno. — Če ti je tedaj mar imeti lepo rejeno živino, skrbi pred vsem za dober hlev, kteri mora naslednjih lastnosti imeti:

- 1) Hlev mora biti najmanj 3 metre (1 m. = 3 čevlji in 2 palca) visok in primerno dolgost imeti, da na vsako živinče 2 metra širokosti prideta. Pri taki prostornosti živinče po volji leži, stoji, se eno alj dve stopinji lahko mokrote zogiba, in hlapec ima prostora zadosti, da okoli vsake glave opravljati zamore. — Ako je hlev dolg, se naj med vole in krave naredé blanje, ktere pozimi toploto varujejo in prehlajenja branijo. Jasli (gare) ne smejo manjkati v nijednem govejem hlevu; kajti živinče iz njih toliko lahko v gobee povzame, kolikor se s slinami namočiti da; iz gar tudi smet najložeje kaplje. Tla naj bodo s kamnjem (ploščami) podelane in tudi gnojnični odtok na primernem kraju napeljan.
- 2) Hlev mora sploh topel biti. Mrzel hlev škoduje najbolj pitani živini, kravam pa tudi nleko vzame. — Ravno tako pa mora hlev tudi zračen biti. Zarad tega se naj vrh okenj zračnice (luknje kakih 5 cm. široke) naredé. Najbolje prezračenje pa je, da se govedo vsak dan kako uro zunaj na dvorišči ima.
- 3) Hlev mora svetel biti, kajti svetloba dela živino veselo, v temoti je bolj klaverna in srahopetna.
- 4) Glavna potreba pa je: **снаžnost**. — Stene, jslji, gare in strop se naj večkrat ometejo, da se brani merčesom, ki so živini mnogo-

*) „Die aufgezwungene Herrschaft demüthiget ein Volk, die aufgedrungene Sprache demoralisirt es.“

krat škodljivi. Klaja se v hlevu naj ne shranjuje, ker se navzame hlevnega duhá.

- 5) Odstrani gnoj in gnojno jamo izpred hlevnih duri, saj veš, da se čisti zrak, ki bi naj v hlev puhtel, po smradnem zraku nad gnojiščem spridi in tudi osmradi, da živina čistega, zdravega zraka veliko manj v hlev dobiva. Nad gnojiščem je tudi v poletni vročini veliko več muh in drugega merčesa, ki govedom še več sitnosti dela. — Kdor si hlev tako uravna, bode imel pri pravi postrežbi lepo živino, ž njo si pa svoje gospodarstvo izdatno zboljšal.

(Dalje prihodnjič.)

Kako slaninarje odpraviti?

(Nekaj za gospodinje.)

Marsiktera pridna gospodinja si je po zimi obesila po shrambi slanine v bôhih, svinjetine in klobas za poletne delapolne čase. Pa prišli so nepovabljeni gosti, slaninarji (špeharji, Speckkäfer), in se mastili na klobasah, plečih in bôhih, tako, da je od prej bogate zaloge za ljudi le malokaj ostalo in to še dosti nagnjusno, da se lačnemu delavcu dostikrat gabi sicer toliko zaželen jed. Posebno dišijo tem škodljivcem fine klobase, ktere včasih popolnoma izvotlijo in prazne mehe pustijo. Kaj čuda, da so se teh nadležnikov na mnogo načinov znebiti skušali! Priporoča se, da se shramba večkrat in prav dobro z apnom pobeli in potem s smolovcem (Theer) poka di. Še bolje je shrambo s frišnim senom napolniti; mrčes se v seno rad poskrije in se potem ž njim vred iz shrambe spravi. Tudi z žveplom po shrambi kaditi nekoliko pomaga. Bolj izdaten pomoček je pa smolovec, s katerim se stene v shrambi posmolijo, kar pa ima to sitnobo, da se slanina in mesovina skozi nekoliko časa v shrambi ne more imeti, sicer preveč po smolovcu zaduhli. Najboljše sredstvo pa je shrambo prevetriti, kjer je to mogoče; prepaha ta mrčes ne trpi in iz dobro prevetrenih prostorov kmalu zgine. Mesovina se mora tudi večkrat preiskovati in rujavih moljev tega kukca očistiti. Če je shramba enkrat do drugega teh nadležnih požeruhov očiščena, jih tako kmalu ne bode več v njo.

Gospodarske skušnje.

Kako storiti, da pregloboko vsajena drevesa v rasti ne zaostajajo? Prav navadna je še pri ljudeh pomota, da drevesa pregloboko sadijo, češ, da bodo bolj rastla. Zgodi se pa ravno narobe; ker namreč le rahla površna zemlja za korenine potrebne redivne hrane v sebi ima, ne more pregloboko vkopano drevo dobro storiti. Slavno znani angleški sadjorejec Paquel nasvetuje pomoček, po katerem se tudi taka drevesa popraviti dajo. Če je namreč drevo pregloboko

vsajeno bilo, ali je po poznejših nasipih pregloboko v zemljo prišlo, se naj zemlja pri stebelu za 2 palca odgrne, stebelu pa na okrog škorja odluši in potem rahlo s prstjo zagrene. Na odlušnem kolobarju kmalu poženejo nove korenine, ki se po redivni površni prsti razprostirajo in drevesa novega živeža pridobivajo, da se kmalu popravijo.

Polivaj gnoj! Zdaj v vročih poletnih mesecih je treba gnoj na gnojišču marljivo z gnojnico polivati, da vedno svoje gnojivno moč ohrani.

Premetaj žito! Kdor ima še žita na žitnicah, ga mora zdaj skrbno premetavati, drugače se zaredijo žizki v njem in ga vničijo.

Dopisi.

Iz slov. goric. 3. julija. (Letina.) Od vseh krajev tožijo letos kmetovalci zavolj slabega vremena. Hud mraz je 29. in 30. aprila, 7. in posebno 17. maja vinograde grozno poparil, sadje večidel vničil, in celó rži tu pa tam škodil. Škoda po mrazu se še le zdaj zamore popolnoma videti. Po mnogih vinogradih je med pozeblimi mladikami še dosti zelenih ostalo, in marsikteri je mislil: bó že še nekaj, ker je precej kavrnjakov po mladikah viselo. Pa že tistokrat smo sodili, da je po nizkih vinogradih na vzhodni in južni strani skoro vse več ali manj namrzjeno; — in tako je v resnici bilo. — Les je slabo rastel, listje bilo je boleno, mladike so videti ranjene, kakor bi jih bila že davno toča poškrebetala; in ko so ostali kavrniki začeli cvesti, se je skoro vse do malega posmodilo. *) Kjer ni trs iz zaostalih, tako imenovanih spečih očes novih mladik pognal, in če te ne dozoriijo, česar se je bojati, ako ne bo posebno tople jeseni, bo tudi drugo leto slaba trgatav.

Plevkinje in rezači imajo posebno previdni biti. Če je že vsako leto plevkinjam skrbno na to gledati, da tistih mladik ne odtrgajo, ki so sposobne za prihodnji rod, je letos desetkrat večje pazljivosti treba, ko je marsikteri trs kot grm in so nekatere mladike popolnoma bolene. Že zavolj mraza kaže tedaj v vinogradih slabo; kjer pa še je toča bila, kakor se je 20. in 28. junija blizo po vseh slov. goricah godilo, tam je za to in prihodnje leto vse upanje po vodi splavalo. Žalostna nam majka!

Pa ne samo da gorice slabo kažejo, tudi senó je povodenj večidel pokvarila. Vsled silnega deževanja dné 13., 14. in 15. junija se je Pesnica po vsej dolini razlila, travo grdo zblatila, po nižjih travnikih voda še čez osem dni ni odtekla bila. Ljudje niso mogli kositi, in ker je dné 28. junija zopet deževati začelo, so potoki

*) Isto opazujemo po vinogradih okoli Maribora. Vredn.

vnovič svoje bregove prekoračili ni tu pa tam pokošeno seno poplavili, da še tega ljudje ne morejo spraviti. V znani narodni pesmi od l. 1834 so vinopivci sebe tolažili, ubogo živino pa pomilovali, rekoč: „Nam bo dobro, alj tebi bo joj“; letos pa bo, mislimo, obema joj.

Da povodenj toliko kvara v naših krajih napravlja, so ljudje mnogo sami krivi. Pesnica je po nekterih krajih poprek z rakitjem obraščena, stranski potoki in jarki popolnoma zapaljeni, tu pa tam odtok celó zadelan s hlodovjem in dromožjem; nasledki tega so očividni. Ako tolika nemarnost še nekoliko let trpi, bodo marsikteri rodovitni travniki — nezdravo močvirje postali, mesto lepega sladkega sena bomo k večjemu debelega, kislega šara in sitovca nakosili, in ubogi živinici bo vedno joj!

Ako bomo čakali, da nam oče Seidl Pesnico zravna, utegnemo še dolgo dolgo čakati; držimo se rajši resničnega prigovora: „Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomogel!“

Kolikor zamoremo sami brez velikih stroškov storiti, da premočvir netravnike osušimo ter zabranimo, da nam voda prevelike škode delala ne bo, o tem hočem prihodnjič v „slov. Gospodarju“ svoje misli razodeti; denes le toliko povem: pred vsem drugim je treba vzajemnosti, da si vsi krepko v roke sežemo. En sam gospodar nič ne opravi, ako pa složno vsi delamo, vse opravimo. Kamen h kamenu palača, zrno k zrni pogača.

Pesničar.

Iz Ljutomera. (Zborovanje kmetijske podružnice — odlikovanje.) Dne 28 jun. pričel je g. A Šenkl, kot načelnik km. podružnice, po nemškem programu sejo, ktere se je poleg precejšnega števila Ljutomerčanov udeležilo mnogo kmetovalcev tudi iz okolice: iz Središča, Ormuža, Negove in Radgone. Po dnevnem redu sledeli so govori o konjo- in čebeloreji, v nemškem in slovenskem jeziku, kar je poslušalce jako zanimivalo. Pred zaključkom seje podelile so se zaslužnim tukajšnjim sadje- in vinorejcem tri premije, ktere je glavni zbor štaj. kmetijske družbe v Gradcu za letos pripoznal. Dobili so: družabno srebrno svetinjo slavnoznani narodnjak in mnogoizkušeni gospodar, g. Drag. Huber, tržan in oskrbitelj vinogradov; 20 glđ. v srebru Žnidarič, vinar v Radomerščak-u, in g. Novak Iv., posestnik v Kamenščak-u. Svetinje in pohvalna pisma (diplome) za skrbno odgojo konjev dobili so sledeči kmetovalci iz okolice: Jurinec Vekoslav iz Banavec, Slana Jož. iz Šratovec, Bajnar Mat. iz Krapja. V imenu vsih obdarovanih izreče g. Huber v navdušenem govoru srčno zahvalo svitlemu cesarju, slavnemu ministerstvu kmetijstva, sl. kmetijski družbi štajerski in vsim, kteri v ljubezni in z mnogim žrtvovanjem podpirajo kmetijstvo in vinorejstvo. Gromoviti „živijo!“ — bil je glasna pohvala govorniku. V svojem govoru pristavil je g. Huber obljubo,

da zavezuje prejeta odlika obdarovane neutrudljivo napredovati v vseh strokah gospodarstva. — Posebno omeniti še je, da so č. g. iz Radgone in Negove sè svojimi lahko razumljivimi poduki o „Dzierzonovih“ panjih, o čebeloreji sploh, naše ljudstvo jako vpozorili in mora se jim izreči javna zahvala. — Zakaj da se ni našemu vrlemu, že mnogo let neutrudljivemu, občeznanemu čebelarju Marku Novaku v Stročjivesi tudi kaka odlika podelila, ne vemo. — Gotovo je pa zasluži.

Lembah 6. julija. Na jugo zahodnji strani Maribora sredi polja stoji prijetni hribček „Slovenska Gora“. Tukaj je na vrhu kapelica žalostne Matere božje. Kapelica, pred nekterimi leti vsa prenovljena, dobila je letos nov svetilnik ali luster, ki so ga mladenči iz Peker in Hrastja oskrbeli. Včeraj pa je spet obilna množica ljudstva in veseli strel možnarjev naznanjal posebno svečanost, ki se je tukaj vršila. Veljalo je novima zvonovoma, ki sta bila slovesno k srednjemu v zvonik postavljena. Vlili so ju Denzeljnovi sinovi v Mariboru. Veči zvon je kapeli podarila ena sama dobrotnica, ktere ime tudi zvon v hvaležni spomin v kronogramu ali letnici s črkami ima: „Julijana Mejhenič „Tolažnici žalostnih“ daruje zvon.“ *) Tehta 4 $\frac{1}{2}$ centa; mali zvon pa se je oskrbel po milih darovih vernikov, ter ima napis: „Simon Mule in Anton Rotner, cerkvena ključarja“, ktera tudi za olepšanje božje hiše lepo skrbita. Bog daj, da bi novi zvonovi vsem dobrotnikom nekdaj srečno popotnico v nebesa zvonili!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najvažnejša novica preteklega tjedna je, da so Čehi pri dopolnilnih volitvah v dež. zbor zopet zmagali. „Staročehi“ t. j. pravi zastopniki državnih pravic Českega, so zmagali v 40 kmetskih okrajih. V 20 okrajih so nasprotne kandidate postavili „mladi“, kteri so se liberalcem pridružili in hočejo z njimi v dež. zboru — prazno slamo mlatiti, pa zmagali so le v 6 okrajih proti „starim“. V 2 okrajih bo odločila ožja volitev. Le v enem okraju je zmagal proti staročeskemu kandidatu vladni kandidat in to vsled mladočeskih spletek. Razun teh sta voljena tudi 2 ustavaka v okrajih, kder Čehi kandidatov niso postavili.

V mestni skupini zmagali so dozdej povsod „staročehi“.

Ogersko. Gosposka zbornica je po predlogu barona Kegleviča in proti ugovoru ministra pravosodja sklenila, da se smejo notariatska pisma edino le v magjarskem jeziku delati. Kdor pa magjarsčine ne ume, si sme — za drago plačilo seveda — prevod preskrbeti, toda pravomočna je

*) „JULIJANA MEJHENIČ, TOLAŽNICI ZA LOSTNĀH DARUJE ZVON.“

vendar le magjarska beseda. — Sklenjena je tudi postava nezdržljivosti, vsled ktere je državnim poslancem prepovedano, da so ob enem tudi najemniki državnih lastin, vojaki, duhovniki, pri bankah in železnicah opravični svetovalci in ravnatelji ali dolžniki, katerim so upniki dnino v zastavo vzeli, če poslanec v 3 mesecih dolgá ne plača itd. Vsled te postave utegnejo najbolj levničniki cvirn presti. Na drugi strani je pa postava dobra, ker stavi jéz sebičnosti poslancev.

Vnanje države. Na Bavarskem so si navskriž prišli zastopniki ljudstva v dež. zboru in pa vlada. Ministerstvo je dobilo nezaupnico, ker dela strankarsko in proti veliki večini ljudstva. Posebno ostro zgrabil je vrli politikar dr. Jörg ministra bogočastja. Nekoliko tolažbe je pa še tisti večer doživel minister, ker je kralj njegoví gospej, ki biva v gradu blizo kraljevega, poslal krasen šopek cvetlic!! —

Iz Spanskega se poroča nova zmaga nad republikanci. Kraljev brat Alfonzo jih je v Aragonii natepel.

Za poduk in kratek čas.

Naša mladina.

Jabelko ne pada daleč od debla. „Nar. pr.“

Naslednji, skoz in skoz resnični in podučni spis posneli smo iz „Učiteljskega Tovariša“, ki izhaja v Ljubljani in je zares „list za šolo in dom“, učiteljem zanesljiv vodnik in starišem moder svetovalce pri najtežavnem delu: pri vzreji otrok. Naj bi za majhno ceno (3 gld. na leto in 1 gld. 50 kr. za polletje) povsod se razširil, ker je tega zares vreden, kakor se boste prepričali iz spisa, ktereга tu v poduk podajemo. Tako-le piše „Uč. Tovariš.“ Vse toži, da je mladina čedalje bolj spridena! Stariši pravijo: šola je tega kriva; učitelji pa: domača odgoja je vzrok temu; cerkev pa toži nad nejevero, brezverstvom in javno odgojo. Drugi pa pravijo: tem bolj ko so ljudje učeni, čim bolj so sprideni, in v omiki najdejo vzrok, da je mladina čedalje porednejša; terdó namreč: Ako napreduje ljudsko izobraženje, napreduje tudi нравno spridenje. — Kje bodemo iskali pravega vzroka? Atene ali Rim ni razpadel samo zarad gizdavosti; poedina stvar tudi ni kriva spridenja naše mladine; vzrokov je mnogo; posameznim se ne more vse to podtikati. Ko pa ponehuje lepa hišna navada, ko zginja pobožnost po družinah, peša pa tudi нравnost pri otrocih.

Najhujše zlo pri naši mladini je, da vere ne čisla, da je pri službi božji brez vsake pobožnosti, da je vnemarjena do cerkve in njenih nauk! Od kod neki izhaja vse to? V prvi vrsti je menda tukaj izgled starišev. Vselej, posebno pa v mladosti dober zgled vse premore.

Otroci radi posnemajo, kar vidijo; nimajo še navad, katere bi jih odvráčevale od posnemanja. Niso vajeni sami reči premišljevati in povsod bolj gledajo na dela kakor na besede teб, kateri jih učé. Beseda gine, zgled pa rine. Ako vidijo dela, ki so nasproti temu, kar jih učé, potem jim je vera lepa ceremonija in krepost misel, ki se ne da speljati. Ako stariši sami ne gredó k službi božji, ako po družinah ni domače pobožnosti, ako je nekaterim vera neumnost in se domači skušajo prekositi v zanikanji tega, kar bi imeli verovati, samo da so „omikani“, kaj pomaga tukaj kerščansko podučevanje v cerkvi in v šoli? Ker ni pobožnost in kerščansko življenje več po novi „šegi“, je tudi malo starišev, kateri bi vsajali v mlada serca vero in pobožnost. Koliko je družin, v katerih je še kaj domače pobožnosti? Koliko hiš je, kjer bi molili, ko zvon vabi k molitvi? Mogoče da je to še po kmetih, po mestih pa to ni več v navadi. Domača pobožnost je ljudem v zasmeh, „omikanemu“ svetu je to mračnjaštvo; namesto življenja svetnikov ali svetega pisma beró raje romane in drugo. Krepost po novelah in v igrah jih gane; blaga priprostost in pobožnost v navadnem življenji jim je pa neumnost in smešnost, kar pa taki „smešni“ ljudje storé iz blagosrčnosti, to pa sumničijo in podtikajo jim sebičnost in druge zle namene. Ako se to godi po družinah, ni čudo, da otroci v cerkvi in v šoli ne hoté slišati o božjih rečeh, ali da so pri poduku čisto vnemarni.

Pri gospôdi so otroci dobro izrejeni, ako se znajo lepo priporočevati in se lepo predstavljati. Pri takem izurjenji za vnanjo vljudnost in gospôsko nejeverstvo zanemarja se vera in krepost skoro popolnoma. Kje se bo otrok naučil moliti, ako oče nimá časa za to, mati pa se sramuje ž njim moliti, ker je že pri nji davno ugasnila materna pobožnost. Kaj pomaga takó izurjeno mladino priganjati k javni službi božji, ako stariši rekó: „Ne potrebujemo cerkve, niti njenih postav in nauk. Tudi brez tega sem lahko dober kristijan in zveličan. Tempel, kjer Boga molimo, je narava.“ — Marsikateri hišni oče pravi: Kaj čem v cerkev hoditi, doma ravno tako lahko Boga molim, pa hodi med tem časom po svojih opravkih in veselicah ter pravi: V cerkvi me jezi le farizejstvo in kar tam pridigujejo, to davno vem. — Po marsikaterih hišah ne praznujejo nedelje, in stariši ne hodijo več k očitni službi božji. In to vidijo otroci! Ali bodo potem radi hodili v cerkev? — Otroci brez vere, brez kerščanstva in brez kreposti so terdosrčni in brez ljubezni do lastnih starišev. Ko so se začeli meščanje in kmetje sramovati noše svojih pobožnih starišev, in ko so se poprijeli tuje, gospôske (!) noše, odvrgli so tudi pobožne navade svojih preddedov.

Resnično je, da otroci ne spoštujejo in ne ubogajo starišev in učencikov; kako je vendar to, da se mladost ne privadi pokorščine? Vzrok za

to je dvoji: Otrokom ali vse spregledajo, ali pa pretrdo ž njimi ravnajo. (Dalje prih.)

Sijajna zmaga!

Kje in v kakej stvari? vprašaj. V družbinskem življenju mariborskih Slovencev! Maribor! Komu ne poskakuje sree, ko čuje to ime? Tukaj je koklja, nova era, izlegla — in to največ pri „Erzherzog Joanu“ — jajca slovenskega liberalizma, ki so se potem še le, a ne prej, v Ljubljani v Tavčerjevem „Hotel Europe“ izvalila, da zdaj liberalne putice povsod čivkajo. Kakor dalje toraj liberalni slovenski jezik sega, tako dalje slovi in mora sloveti ime Maribor, ki je rojstno mesto vse vsrečevalnega slovenskega liberalizma!

No kaj se je pa tako veselega v Mariboru v družbinskem življenju zgodilo? Zmaga, zmaga! „Gospodar“ ne najde besed, razun če bi hotel lagati, da veselje nad to zmago, pobedo, dobitvijo, nadvlado primerno izrazi, popiše uživotvori, predstavi in objavi. Poslušaj le, kar piše v „Nar.“ dné 28. jun. dopisnik iz Maribora, ki pozna na tanko vse socialne razmere, ker je povsod, kder ga je treba ali tudi ne, ki je brez dvoma tudi sam „socialist“, to je človek, ki pečenko prav tako rad je, kakor ti, dragi bralec, in kteremu denar tudi ne „cvête“, kakor nama ne, — ta vse razmere poznavajoč dopisnik piše: „Socialno življenje — dasi nikakor ni sijajno (zánj bi lahko bolj sijajno bilo) — se je v Mariboru dokaj spremenilo. (Oddehni se, bralec!) Odkar smo „posvetni“ Slovenci sploh z odločno svobodomiselnim programom (0 + 0 = 0) podili predsodek, da bi bilo slovenstvo z ultramontanstvom (kihnite!) identično, ne insultirajo nas Nemci več z „windischer esel“, in enacimi komplimenti. Uže zdaj so razmere ugodnejše itd.“

Pazi bralec, da se ne zgubiš v tem socialnem ričetu! V čem je zmaga mariborskih Slovencev? V tem, da niso več v očeh Nemcev „windische esel“. Kdo je bil poprej več „osel?“ Dopisnik tega ne rzsodi. In s čem so to dosegli, da niso več v očeh Nemcev „windische Esel?“ S tem, da so podrli predsodek Nemcev (abotni Nemci, da ste kedaj tak predsodek imeli!), da bi bilo slovenstvo z ultramontanstvom „identično“. In kaj je „ultramontanstvo“, da je Slovence poprej sramotilo in „ôsle“ ž njih delalo? „Ultramontanstvo“ nič druga ni, kakor duševna zveza s poglavarjem kat. cerkve, ki biva v Rimu, onkraj planin = ultra montes. To zvezo so raztrgali „posvetni“ Slovenci, ako se namreč strinjajo z dopisnikom, in tako so postali v cerkvenem oziru brez glave, ker nočejo Nemcem za ljubav „identični“ biti z „ultramontanci“. S tem so dosegli v socialnem življenju vsaj toliko, da niso več v očeh Nemcev „windische Esel!“

In to je že nekaj; za ljudi pa, ktere so poprej abotni Nemci za „ôsle“ imeli, je to naravnoč zmaga! „Osli“ toraj niste več, in to je pripisati prizadevanju mož, ki so Nemcem podrli predsodek, da bi mariborski „posvetni“ Slovenci katoličani in kot taki — „ôsli“ bili! Ali ni to sijajna zmaga? — Ena nas pa skrbi, da namreč dolgo ne bodo uživali „posvetni“ Slovenci sadú zmage, ki so jo dosegli s tem, da kažejo, ka niso s katolškimi Slovenci „identični“. Če se namreč enemu ali drugemu „posvetnih“ Slovencev v kazini ali v kakej drugej krčmi pripeti, da se nepremišljeno Slovenca pokaže, ali pa celó za „tumaste“ slovenske „pavre“ besedo zastavi, splava lahko ves dosedanji trud po Dravi, ter zopet lahko in morebiti celó dopisnika samega prismojen Nemeec z „windischer Esel“ zgrabi. Dokler namreč Slovenec popolnoma svoje narodnosti ne zataji in vsaj k feuerweristom ne pristopi, je vedno v nevarnosti, da mu kaka nemška prismoda v zobe pljune slovenskega „ôsla“.

Najlepši pa je, kar dopisnik, kteremu je „identičnost“ s pravovernimi Slovenci očitno trn v peti, ob koncu svojega kvartalnega dopisa pristavlja. V svojem dečinskem veselju, da je zbrisani madež „ultramontanstva“ „posvetnim“ mariborskim Slovincem socialno življenje vsaj nekaj, če tudi ne sijajno, premenil, si domišljuje, da smo „ultramontanci“ nad tem kar zavida zeleni. Piše namreč, da „srditi jezo kuhamo in bi se kar z Bogom*) samim skregali, da na liberalne Slovence ne da ognja in žvepla deževati“. — Sveti križ božji! Mi kakor gosp. „neidentičnik“ z vsemi liberalnimi in poštenimi posestniki vred že imamo s točo, katero je Bog pustil nad nas priti, zadosti; zdaj bi še pa želeli „ognja in žvepla!“ S tem bi ne samo Mariborčanom, nego tudi banki „Sloveniji“ velika škoda se godila; in že zarad tega ne moremo „ultramontanci“, ki smo ob enem tudi bankini akciionarji, želeti, da bi Bog celó „ogelj in žveplo“ puštil iti; kajti v tem slučaju bi Bog ne napravil strehe nad hišami, v kterih „ultramontanci“ bivajo, marveč bi lilo na vse brez razločka.

Bodite potolaženi, g. „neidentičnik“; mi vam in vašim tovarišem, kterih pa nemate mnogo, ker pravite, da „vaša čitalnica precej hira“, — vam in vašim tovarišem iz srca sreče želimo, da ste vendar enkrat pri Nemcih tolike milosti našli, da niste več „wind. Esel!“ Da smo res tega iz srea veseli, priča ves ta spis, ki je od istega spisan, kteremu dopisnik čast skazuje, da ga dvakrat z imenom imenuje in zbada v listu, ki je v svoji liberalni nesramnosti tako dalje prišel, da si sme vsakdo v čast šteti, če ga ta list oslinja. Iz druge strani mu pa „neidentičnik“ priznava, da vodi „malo četico ultramontancev.“ — Če hočete vedeti, kolika da je „četica“ „ultramontancev“, kteri spoštujejo glas „Gospodarjev“, idite v „narodno tis-

*) „Nar.“ po pogansko: „bogom“.

karno“, in g. faktor, ki „Gospodarja“ razpošilja, vam bo povedal, koliko glav da šteje „mala četica ultramontancev“, katerim je „Gosp.“ glasilo. Koliko privržencev pa štejete vi, g. neidentičnik? Čitalnica vam „precej hira“; zanašate se le še na „nektere“ duhovnike, češ, da so „nekateri duhovniki“ uže še tako pametni, da z glavo zmajujejo in ne odobravajo fanatičnega ščuvanja“, ktereга smo med duhovščino „vpihali!“ — Skušajte le s temi „nekaterimi“ srednjo stranko napraviti, in vpihnite jo s svojim „neidentičnim“, ultramontanstvu nasprotnim mehom, — morebiti postane potem vaše socijalno življenje v Mariboru celó sijajno, česar vam — do omotice želimo.

Razne stvari.

(Poštenjaku v časten spomin.) Dne 1. julija umrl je nenadoma v Gradcu Albert žl. Buol-Bernburg v 53. letu svojega življenja. Rojen na Tirolskem, bil je zares tirolsk korenjak: katoličan iz cele duše, Avstriji in vladarju udan, kakor le zamore biti zvest kristijan. Bil je prvi, ki je misel sprožil in za njo do smrti delal, da se proti liberalizmu, ki razdeva državo, ustanové katoliško-politična društva, naj bi katoliško ljudstvo ustavljalo se duševni kugi liberalizma, ki taji Boga in sovraži vse, kar je od Boga. Da je blagi mož pravo zadel, spričuje lepo število teh društev, ki bi se še bolj razširile bile, ako bi bilo več tacih korenjakov, kakor je bil nepozabljivi žl. Buol!

(V Rogaškem okraju) vložilo je 7 srenj prošnjo za prenarodbo srenjske uprave, kakor jo je „Gosp.“ v 11. šte. načrtal. Pristavile ste se temu dve točki, namreč: da se srenjam zopet da odločilen vpliv na ženitve ubogih srenjčanov, in da naj dež. zbor tudi na to dela, da se sitno in predrago notarsko legaliziranje (poverjenje) odpravi. — Vložile so prošnjo naslednje srenje: Sv. Mohor, Plat, vrh sv. Katarine, Brestovec, sv. Trojica, Rankovec, Nimno.

(Požarni brambovc) imeli so v nedeljo 28. jun. in na Petrovo v Celovcu občen direndaj, ki je pa kakor poroča „Kärnt. Bl.“, malo srečen bil. V nedeljo ob 3. uri popoldne, ko so se hoteli celovski požarni brambovc skazati, pride strašna nevihta in razžene vso družbo. Udarilo je 2krat v mestu, enkrat v hišo župana Jessernigga, ki je bil načelnik svečanostnega odbora, ter je bandero iz okna visečo na male kosce razčesalo, ogenj se vendar ni vnel. Na Petrovo predpoldne je bila osnovana svečanost na griču sv. križa blizo mesta in proti 11. uri, ko vendar nevihta predpoldne tukaj skoro nikdar ne pride, vlije se med strašnim bliskanjem in gromenjem plôha, da je vsakdo le podstrešja iskal. —

(Iz Slatine.) Kljubu denarnemu polomu dovažata se na Slatino gospôde v nepretrgani rajdi. Ne-

deljo bilo je vpisanih 860 odličnih gostov. Zdaj je število gotovo že tisuč preseгло. — Te dni dojde vzvišeni Dijakovski škof, Josip Juraj Strossmayer, kakor navadno na 3 ali 4 tjedne. —

(Kat. pol. društvo v Konjicah) ima v nedeljo 12. julija (god sv. Mohora) ob pol 4ih popoldne na g. prvomestnikovem domu svoj zbor, h kateremu vse ude vljudno vabi. Odbor.

Petresel je ves slovanski svet glas, da se je v stanju popolne blaznosti dne 3. julija o 1/2 4 uri v Ptuj ustrešil č. g. Juri Caf, jezikoslovec, kakoršnjih je morebiti po vsej Evropi le prav malo število. Doživel je med vednim jezikoslovnim iziskavanjem in zapisovanjem korenik 60 let, in je bil skoz in skoz verna, pobožna in ljubeznjiva duša, izgleden duhovnik, ves krotek človek! Že kacih 6 tjednov sem je revež blodil, da mu je smrt odsojena. Blaznost ga je slednjič tako prevzela, da so ga mislili dne 3. julija v Gradec v norišnico odpeljati. V jutru tega dne je le o tem blodil, da je ta dan poslednji njegovega življenja, in v trenutku, ko je zaradi molitve želel sam biti, se je nesreča zgodila. Ne pozvedujmo uzrokov, ampak molimo vsi: „Bog nam daj prave pameti, pokojnemu pa večer mir in pokoj!“

Poslano.

Ker me mnogi, posebno v Šmarjih, sumničijo, da je dopis v šte. 26. „Slov. Gospodarja“: „Iz Sladke gore“, od mene, blagovolite javno izreči, da Vam o tej stvari nisem jaz poročal.

Na Sladkigori dne 2. julija 1874.

Fr. Kline, kaplan.

Potrjevajé to vsem radovednim, se ne moremo zadosti čuditi, da zamore sploh človek se najti, ki se nemara še spodtika nad dopisom, ki meri na to, da se brani javna moralnost. Bi mar tudi „Gospodar“ očitnim napakam skoz prste gledal, in pritožbe poštenih gospodarjev pod klopot metal? Kaj še! Njemu je ravnilo: Resnici in pravici prosto pot!

Tržna cena pretekli toden	V Mari- boru		V Ptuj		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenične vagan	7	40	7	—	7	—	6	85
Rži	5	30	5	15	4	50	3	—
Ječmena	4	50	4	50	2	40	4	10
Ovsa	3	60	3	50	2	20	2	80
Turšice (koruze) vagan	5	40	5	20	5	—	5	—
Ajde	4	50	4	50	5	60	5	10
Prosa	5	—	4	60	4	40	—	—
Krompirja	3	—	2	50	2	—	1	80
Sena cent	1	50	2	—	1	—	1	25
Slame (v šopkih)	1	40	1	60	—	80	1	40
za steljo	—	80	1	15	—	60	—	90
Govedine funt	—	28	—	30	—	28	—	24
Teletine	—	28	—	26	—	28	—	24
Svinjetine	—	31	—	30	—	44	—	34
Slanine	—	44	—	38	—	44	—	40

Loterijske številke:

V Trstu 4. julija 1874: 69 78 83 89 76.

Prihodnje srečkanje: 18. julija.

Posojilnica v Šoštanji

Registrovana zadruga z neomejenim poroštvom

se je 28. junija t. l. v Šoštanji odprla.

Posojilnica v Šoštanji se je na podlagi postave od 9. aprila 1873 ustanovila kakor hranilnična in posojilnična zadruga. Vsi zadržniki prevzamejo skupno in neomejeno poroštvo za posojilnico.

Posojilnica sprejme denarje kakor vsaka druga hranilnica in plača vložiteljem 6% obresti, posojuje pa proti menjicam ali dolžnim pismom na tri do šest mesecev manjše in večje zneske na obresti, katere je ravnateljstvo za zdaj na 9% odločilo.

Dokler posojilnica nij registrirana, so po §. 8. postave od 9. aprila 1874 ustanovniki poroki za združno delovanje.

Posojilnica je vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne odprta, ter ima svojo pisarnico v Šoštanji na rotovži.

Šoštanj, 1. julija 1874.

Ravnateljstvo posojilnice v Šoštanji.

Za letno dobo

obračam pozornost na svojo zálogo
raznih slatin 6—6

najnovejšega polnenja; ob enem priporočam: najboljšega sira, emendolskega, Schwarzenbergovega, grojerskega prve vrste, jako priljubljenega Straskega; veronskih in ogerskih salami; kave raznih vrst, sladkorja, najboljšega ruskega in kitajskega čaja; pravega Jamajškega ruma, mustarda v majhnih vedričkih 5—7 lotov; povretega, najboljšega sadja v malih vedričkih; vsakovrstne moke na parnih mlinih zmlete, po najnižji ceni; Liebigovega mesenega izlečka, ki nadomestuje meseno juho; slednjič švedskih ožigalnic brez smradu, zavitek po 14 kr.

Konrad Grillwitzer,
v Mariboru na velikem trgu.

Tudi jemljem rad v zameno žito in sočivje.

Sreči odprta pot!

300.000 M. Crt.*)

kot najvišji dobitek, kdor srečo ima, ponuja najnovejše, od visoke vlade dovoljeno in zagotovljeno denarno izžrebanje (lozanje).

Stvar je ugodno tako vravnana, da se v 6 zaporedoma sledečih žrebanjih v nekoliko mesecih **35.800 dobitkov** mora izžrebat; med temi so glavni dobitki od **300.000 M. Crt.**, drugi po **200.000, 100.000, 75.000, 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 15.000, 12.000, 10.000, 8000, 6000, 5000, 3000, 125 po 2000, 360 po 1000, 410 po 500, 17.700 po 110** itd.

Prihodnje drugo srečkanje tega velikega, od vlade zagotovljenega denarnega izžrebovanja uradno določeno bode

že dne 15 in 16. julija 1874

ter stane za to:

četrtnina posebne pridobitne srečke	le gl.	1.75
polovica	"	3.50
cela pridobitna srečka	"	7.—

proti poslani svoti.

Vsa naročila se brž in prav natančno izvršijo ter dobi vsakdo od nas posebno ali prvotno srečko z državnim grbom v roke.

Naročniki dobijo zastoj potrebne službene osnove in po vsakem srečkanju pošljemo deležnikom uradne zapisnike.

Dobitki izplačujejo se mahoma pod državnim poroštvom, ter se pošiljajo ali neposredno deležnikom, ako to želé, ali pa s posredovanjem večjih nemških bank, s kterimi smo v zvezi.

Našemu trgovišči je vedno sreča prijazna ter smo imeli po uradnih spričevalih nedavno zopet pri trojnem srečkanju med mnogimi drugimi velikimi dobitki trikrat prve tri glavne dobitke, ktere smo neposredno deležnikom izplačali.

Pri takem, na zanesljivi podlagi osnovanem podvzetji nadjamo se žibavne udeležbe. Naj toraj vsak, kdor se udeležiti hoče, zaradi bližnjega srečkanja naročila brž ko mogoče naznaniti blagovoli pri

S. Steindecker & Comp., 3—3

Bank- und Wechsel-Gesellschaft in Hamburg.

*) To je: mark kurant = 60 kr. po našem denarju. Vred.